ליא יקי,

מזזרות דרכי־החיים.

לפני כמה חודשים הגיע לידי מידע חמור על מח"ט שביצע פעולה בלתי חוקית בעליל: הוא רדף במסוק אחרי תושב ערבי באיזור בני־נעים ליד חברון, רועה־צאן בן 18 בשם תאמר עבד־אל־מוהדי זיידאת, והרג אותו ביריות. לחיילים מותר לירות רק כאשר נשקפת סכנה מוחשית לחייהם. למח"ט באוויר לא נשקפה שום סכנה מרועה־צאן הנע על הקרקע, והבורח ממקום שבו היתה הפגנה. צה"ל אינו אגודה של ציידים מעופפים.

היה ברור לי שלא יינתן לי לפרסם את המידע מעל עמודי העולם הזה. על כן העברתי אותו לידי ח"כ מתי פלר, וזה נקט צעדים פרלמנטריים כדי להביא לחשיפת הפרשה. ואכן, לאחר מכן פירסמנו את עיקר הדברים במדור תשקיף (העולם הזה 15.6.88). אחרי כמה וכמה תיזכורות נוספות נאלץ צה"ל לפתוח בחקירה של ממש. השבוע הודיע צה"ל שהמח"ט, המכונה ג', הועמד לדין מישמעתי.

(למה מישמעתי? מדוע לא מישפט צבאי מלא,

אורי אבנרי, העולם הזה

ג'סי ג'קסון
אם לא עכשיו, בפעם הבאה

כמו רוצחי כפר־קאסם? ומדוע על־פי סעיפי־אשמה קטנים ועלובים?)

עכשיו בא כתב העיר, יוחד באר, וגילה שאני מכיר את המח"ט הזה מקודם.

זה היה באפריל 1986. עמדתי להשתתף בעצרת־שלום ישראלית־פלסטינית, שהיתה אמורה להיערך במלון פארק בחברון. בדרך נחסם הכביש על־ידי אספסוף ימני, חסידי גוש־אמונים ומאיר כהנא ומתנחלים. בריעבד הסתבר כי צה"ל ידע מראש על הפוגרום העומד להיערך במקום, והשלים עימו בחצי־פה. לאוטובוסים של משתתפי־העצרת נאמר לנסוע בדרך עוקפת. לי לא נאמר דבר, וכך נתקלתי במאות הבריונים.

ההמשך ידוע. אלוף־הפיקוד בא למקום במסוק והציל את חברי־הכנסת שהיו שם. אותי השאירו במקום. הותקפתי על־ידי המתפרעים, הוכיתי ונרדפתי, ולבסוף נדחפתי מצוק.

ברגע האחרון הופיעה קבוצה של חיילים בפיקודו של קצין בכיר, שנשלח באיחור על־ידי האלוף כדי להציל אותי. החיילים הובילו אותי דרך ההמון, שלא הפסיק להכות ולדחוף גם אותם, ולבסוף הכניסו אותי למכונית צבאית שהוציאה אותי משם לחברון. עד הרגע האחרון ניסה ההמון להפוך את המכונית.

כעבור שעה־שעתיים סיפרו לי כתבים בחברון שאותו קצין השמיע באוזניהם דברים בוטים נגד העצרת ומשתתפיה, ואמר שהציל אותי מידי המתפרעים רק מפני שקיבל פקודה.

עכשיו מגלה הכתב כי הקצין שהואשם בעיקבות המידע שהעברתי הוא אותו הקצין שפיקד על החיילים באותו אירוע בדרך לחברון.

וכאילו לא די בקשר מיקרי מוזר זה, הופיע גם שם הכפר בני־נעים בחדשות. מעליו התרחשה התאונה האווירית הטראגית, שבה ניספו שני טייסים של צה"ל. בתאונה זו נפצעו גם כמה ילדים בדואים על הקרקע, וביניהם נערה שהתעוורה מפגיעה של שיברי־המטוס. חבל שעיתוני־ישראל התעלמו כמעט כליל מחלק זה של הטראגדיה.

„המודיע" ו„העולם הזה"

בבני־ברק הונחו מיטעני־חבלה ליד קיוסקים המוכרים עיתונים „חילוניים".

אחד הקיוסקאים סיפר השבוע לכתב שלנו, שי כרם, כי העיתון „החילוני" הנמכר ביותר אצלו הוא העולם הזה. אין השבועון מוצג לראווה, חלילה, אבל יודעים היכן ניתן לרכוש אותו. הקונים עוטפים את הגליון בעותק של הסודע.

אין בזה חדש. מאז ומעולם היה לנו ציבור־קוראים גדול בין החרדים. פעם העלילו עליהם שזה בגלל תמונות־העירום שהופיעו במשך תקופת־מה בהעולם הזה, כאשר החלטנו לשבור את הפוריטניות ששררה עד אז בעיתונות הישראלית. אולם כיום אפשר בכל עיתון־ערב לראות יותר נשים עירומות מאשר בשבועון זה, ומקומו של העולם הזה נשמר בכל זאת בקרב הציבור החרדי.

מדוע? הסביר לי צעיר דתי־לשעבר: „העולם הזה הוא העיתון החילוני בה"א הידיעה בעיני החרדים. הם רואים בו את ההיפך מן ההווי שלהם. הוא פותח לפניהם את הצוהר לעולם אחר. זה מושך אותם, ועל כן הם מעדיפים אותו על כל עיתון חילוני אחר."

ראיון משותף

קראתי בעניין מיוחד את דבריו של ג'סי ג'קסון בראיון שהעניק לפני שבוע לדפנה ברק. כי אני עצמי ריאיינתי את ג'קסון לפני שנתיים, באפריל 1986, בעת סיור שערכתי בחברת חנא סניורה בארצות־הברית. ג'קסון נתן אז לשנינו ראיון משותף, שהתפרסם בוזמנית בהעולם הזה (16.4.86) ובאר־פנו"ר.

מאז קרו הרבה דברים בחייו של ג'קסון. המנהיג העדתי השחור של אז הפך מנהיג של מיליונים רבים, שחורים ולבנים כאחד. הוא התקרב לבית הלבן, ויתכן כי ישיג את מבוקשו בפעם הבאה, או זו שלאחריה.

הייתי מסוקרן לדעת אם בעיקבות עלייתו הפוליטית שינה את דיעותיו בענייני־ישראל, הפלסטינים, היהודים וכו'. נוכחתי לדעת שלא. אמנם השתנו הדגשים מסויימים, והוא היה זהיר יותר בנקודות מסויימות, אך בעיקרו של דבר ביטא מחדש את עמדותיו, כפי שהיו אז.

התרשמתי אז שהוא מנהיג כריזמטי, בעל כוח פנימי רב, אשר ירחיק לכת. יעצתי ליהודים ולישראל לכונן עימו קשרים בעוד מועד. באיחור מסויים זה נעשה עתה.

מכיוון שהכל שונאים עיתון הצורק תמיד — איך אפשר לסכול דבר כזה? — לא אגיד שגם בעניין זה צדק העולם הזה.

אל שליט

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

(**„דיעות"**, **„במדינה"**, העולם הזה 27.7.88).

ברצוני לצטט קטע מסיפרו של ההיסטוריון ברנארד לואיס, צמיחתה של תורכיה המדיניית, שבו הוא מתייחס לחילופי־האוכלוסין שהתקיימו בין תורכיה ליוון ומציג אותם באור חדש:

„בין 1923 ו־1930 נשלחו כמיליון ורבע יוונים מתורכיה ליוון ומיספר קטן יותר של תורכים הועברו מיוון לתורכיה. ...אם נבחן מה התרחש למעשה, נגלה שהיוונים ש„הוחזרו למולדת" היוונית היו יוונים־נוצריים לפי דתם, אולם רובם לא ידעו יוונית. שפתם היתה תורכית, שאותה כתבו בכתב יווני והכתובות בכנסיות ובבתי־הקברות העזובים, שהותירו מאחוריהם, מעידות על התורכיות הלשונית שלהם.

כך גם רבים מהתורכים שהוחזרו מיוון לא ידעו, או ידעו מעט, תורכית, אבל דיברו יוונית וכתבו אותה בכתב התורכי־הערבי.

משקיף מערבי עשוי היה להגיע למסקנה שאין כאן כלל החזרה למולדת אלא שתי הגליות: של תורכים נוצריים ליוון ושל יוונים מוסלמיים לתורכיה. **גידי רוטשילד**, תל־אביב

● ● ●

העתיד לא עבר

על העלאת זיכרו של יאיר הורביץ („הלב היה גדול מדיי", העולם הזה 3.8.88).

מיספר מילים לזכרו של המשורר יאיר הורביץ, למרות שלא היכרתיו:

...שבקת חיים ואיגך / ברוך לעפר מישכנך. / רבים היכירוך ויזכרוך / כשיקראו את שיריך / שהשארת אחריך.

אני לא היכרתיך ושיריך לי זרים / אבל, אין דבר / העתיד לא עבר / וכשאקרא יצירותיך, אקשטם בזרים...

אכבר את דבריי, אני מבטיח, יאיר / אקרא יצירותיך, כל מישפט וכל שיר!

שמואל בר־קמא, תל־אביב

● ● ●

הקפטן והגנרל

על פגישה בין איל־תיקשורת לח"כ צומת („**אנשים**", העולם הזה 10.8.88).

אין צורך לעלות על רפול, הח"כ הבודד של צומח והרמטכ"ל לשעבר, על כך שפיו היה מלא אוכל שעה שאיל־התיקשורת האורח, רוברט מקסוול, ביקש להחליף איתו כמה מילים במסיבה שערך מעריב למקסוול, השותף החדש.

ראשית, מקסוול וודאי אמון על האימרה ‚ברו־מא, נהג כרומאים' והוא בוודאי הבין מדוע היה פיו של רפול מלא — כשיש למושבניק (תל־עדשים!) הזדמנות, הוא אוכל, ויהיו הנסיבות אשר יהיו ושנית, כמה שמקסוול לא נחשב לאחד מגדולי־עולם הרי את שרותו הצבאי (בצבא הבריטי) הוא סיים כקפטן (סרן) וכאשר קפטנים פוגשים לוטננט־ג'נרלים, ורפול הוא כזה (רב־אלוף), יש להניח שהם מוחלים על כבודם ועל הדאגה לנימוסים טובים.

משה אבני, תל־אביב

● ● ●

שכירי־חרב מעוונבים

על הצורך להתלבש היטב, כולל עניבה („ענוב לך עניבה", **„יומן אישי"**, העולם הזה 10.8.88).

אינני מסכימה עם אורי אבנרי. לדעתי העניבה דווקא מוסיפה למראהו של הגבר, גם לגבר הישראלי.

ובכלל, אין צורך להתייחס לעניבה כאילו היא אביזר סנוביי. הלא העניבה היא בסך הכל צאצאה של צעיף שענדו לצווארם שכירי־החרב הקרואטיים של אירופה בראשית העת החדשה, ומכן גם שמה הלועזי של העניבה — קראוואטה.

רימונה שבתאי, ירושלים

● ● ●

לונה־פארק באילת

על זכויותיו של מלחין ותיק („אנשים", העולם הזה 3.8.88).

תחת תצלומו של המלחין הוותיק אבשלום כהן, שחיבר את השיר ענלה עם סוסה לפני 40 שנה, כתבתם שהוא חיבר את המנגינה לצאנה, צאנה וזו שגיאה.

לעומת זאת כתב כהן, וגם הלחין, שירים רבים אחרים, מעל חוף אילת ועד אבא'לה בוא ללונה־פארק. **תמר שרון**, ירושלים

● ● ●

האופציה ההאנוברית

על מה שמלך איננו יכול לקנות („אופציה־שמופציה", העולם הזה 10.8.88).

בוודאי שאפשר לקנות שכירי־עט ושכירי־מוח, שיודיעו שהאופציה הירדנית עדיין קיימת. וגם אפשר תמיד לקנות רקדניות, ולהבדיל, פרו־פסורים, כפי, שלדברי בעל המאמר בנושא האופציה הירדנית, אמר פעם מלך האנובר.

אבל אם כבר מזכירים את מלך האנובר בהקשר לאופציה הירדנית, הרי שאצל מלכי האנובר מצוי לקח נוסף למלך ירדן: אם כבר יש לך מלוכה, כדאי לך לשים לב לצד מי אתה יוצא למילחמה. האחרון בשלושת מלכי האנובר שבצפון גרמניה, ממלכה שהתקיימה 52 שנה בסך הכל (1814־1866), היה אחד גיאורג החמישי שעשה אותה טעות שעשה חוסיין ב־1967. הוא צידד בצד המפסיד במילחמה.

גיאורגנו צידד באוסטרים במילחמת פרוסיה־אוסטריה (1866) ומשהפסידה אוסטריה במילחמה, הפסיד גיאורג את המלוכה (לפרוסיה).

מנחם אלרן, תל־אביב

● ● ●

חלמונים בחלם

עוד על שיאי ביצים („תמרורים", העולם הזה 6.7.88 והלאה).

רק באמריקה, כלשון הבריות. רק שם יכולים להתעסק ברישום שיאי־ביצים (454 גרם, שתי קליפות, שני חלמונים).

ממש חלם.

אני זוכר, לפני שנים, בעת טיול באמריקה, כותרת לרוחב כל העמוד בעיתון ניו־יורקי, שבישרה על שיא ביצתי אמריקאי נוסף: תרנגולת אמריקאית אחת הטילה ביצה בעלת תישעה חלמונים. **דוד עובדיה**, רמת־גן

● ● ●

שלוש במחיר שתיים

על הזדמנות שהוחמצה („מתנה לאשה ולמאהבת", העולם הזה 27.7.88).

נעמי רון מדווחת לנו על מאהב נשוי (וכנראה אמיד למדי), שנכנס לסוכנות מרצדס ורכש שתי מכוניות זהות בדגם ובצבע — אחת לאשתו, אחת למאהבתו.

מתבקשת השאלה: מדוע לא רכש שלושה מרצדסים זהים בכלל?

זה היה, הרי, מסב עוד יותר תשומת־לב אליו ולאורחות־חייו וזאת היתה גם יכולה להיות, קרוב לוודאי, עיסקה לא רעה. קשה להניח שסוכנות מרצדס בתל־אביב, שבוודאי איננה מוכרת שלושה מרצדסים בכל יום, לא היתה באה לקראתו קצת עם המחיר. **אלי נבט**, תל־אביב

● ● ●

אוהל קל ולא יציב

על מקור המילה באלאגאן („יומן אישי", העולם הזה 6.7.88).

אני מסתמך על המילון למילים ומונחים לועזיים בפולנית, מאת הד"ר מיכאל ארצט, מ־1928. שם מוגדרת המילה באלאגאן כמילה ממוצא טאטארי, שמשמעותה היא אוהל קל.

המושג הזה הושאל למשהו לא יציב, דבר שאינו מאורגן לפי סדר, קביעות ויציבות, דבר ארעי, משהו לא רציני. **רפאל בלומנפלד**, אשקלון

● ● ●

לדבריו של האתלט דורון שיטרוק במדור „מה הם אומרים" בגליון שעבר ניתנה הכותרת: „איננו מנצחים מפני שאיננו משתמשים בממריצים!"

בראיון עצמו אמר דורון כי בין יתר הסיבות לכך שקיים פער גדול בינינו ובין האתלטים מחו"ל, קיימת גם סיבה השיימוש השכיח אצל חלק לא־קטן מהם בסמים ממריצים, בניגוד לאתלטים הישראליים. הכותרת היתה על כן צריכה להיות: „בין יתר הסיבות – גם אי־שימוש בממריצים!"

■ ■ ■

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 245242־3־972. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.